עין משפט נר מצוה

יד א מי׳ פי״ב מה״ל בכורים הל״ח סמג עשין קמ״ח טוש״ע יו״ד סי׳ שכ״ז סעיף ג׳ :

שיטה מקובצת

ב) שהרי מנה הכתוב עורפין בארם. ונבי בהמה אע״ג שהיו עהרפין בהמת ישראל יותר מבהמת הגוים ס״ם לא פירש שצריך לפדותן לפי שפטרים היו משום דשה אחד פוטר כמה פטרים וכו׳. גליון תוס׳ חיצוניות : ג) ומקנה רב. ר״ל תוס׳ חיצוניות לא קאי אנדרים ונדבות אלא אבכורות קאי אבל נדרים ונדבות ר״ל אותו היום התחיל להקריב ולא קדם לו אחר וכן דקדק רש״י ז״ל שהרי לא הזכיר בדבריו רק בכורות. ולי נראה דזה קאי על תתוס׳ ד״ה אותו היום אבל על לשון הגמרא ומקנה רב מצאתי כתוב זה הלשון תוס׳ חיצוניות והיה מצי למיסר דשמא אחר סכאן של אותו מנין דזה בסוף המשנה : ג) אלמא הוצרת בבמה לא קרוב. ותימה להר״ר אלחנן דהרי קדם שוהקם המשכן הקריבו חובות בבמה (קרבן) (שהקריבו) חטאת כל שבעת ימי המלואים ונראה לי דקדקם לכן ר״ל בבמה שכל אחד מניח אותה בראש גגו ובוכך מלמא מתרצה קושיא אחרת שמקשה התוס׳ בבס׳ יומא נבי הא דפריך בס״ק התענית בפ״ה שמש משה ר״ל בשבעת ימי המלואים ומקשים תתוס׳ שם נימא דשמש בבגדי כהונה ותירצו כיון דכל ז׳ ימי המלואים היה משה משמש המשכן ומפרקי הוי כבמה ואין בגדי כהונה בבמה וקשיא דהא חטאת המלואים קרבה כל ז׳ ואי בבמה קשיב הא אמרי׳ הכא דוחה בבמה לא קרבה ולפי אשר תירצנו דלא מיירי הכא לעשם רק הבמות שכל אחד עושה בראש גגו א״כ לא חשיב שבעת ימי המלואים במה וצל דמשום הכי קא בעי במה שמש משה כל ימי המלואים דמשיפא ליה שלא שמש בבגדי כהונה מפני שלא ג) נתלבשו לו הבגדים לכהונה לעבודה עד שלבשם אהרן ונמשחו בימי המלואים וי״ם דמשום הכי בעי במה שמש וכו׳ ולא קאמר בבגדי כהונה דאהרן ובני כתיב בפ׳ בגדים ולא למשה [ולא נחיבא דא״כ] אמאי לא קבעי במה שמש משה בארבעים שנה שהיו ישראל במדבר בראמרי׳ בפ׳ שבטל יום ששימש משה בכהונה גדולה לכן נראה כדפרי׳ א״כ. תוס׳ חיצוניות :

ד) דשה אחד של בן לוי פטר כמה פטרי חמורים דישראל א״כ דין הוא שיפקיעו של עצמן וא״כ פטרי חמוריהם של לוים נפטרו במדבר וכן לדורות נמי דנתפקא לן לקמן מדכתיב והיו. ותימה מאי פריך רב ספרא דלא ה״ל כתוב בתורה לקמן וי״ל דלא דאין זה ק״ו נמור כיון דלא אמר הכתוב אלא שיפטרו של ישראל ולא של לוים חבריהם אבל ס״ם לגבי עצמן שפיר דזה סבר שיפטרו אות של עצמן כיון שפטרו אות של ישראל ודוחק הוא ותירא דאי הא מאי ס״ד דאביי כיון דכת ק״ו שלו דאם הפקיע את בהמתם אין לנו לומר דק מאי דהוצ״ל שה וי״ל דודאי סבר אביי דדין הוא שתפקיע של עצמן ושל הלוים חבריהם אפי׳ אין להם שה הואיל ופטרו את של ישראל שלא היה להם שה ואדרבה רב ספרא לקמן דלא הוצ״ל שה לא ליפקע יל״ל דלא הוה ליה בסדבר שה ולא פטר חמור שלא הפקיע דבר לא ליפקע לעולם אח״כ אף כו היה לו שה ופטר חמור אחרי כן ושה לאו דווקא והוי דומיא דחורות סבן חדש לא ליפקע תוס׳ חיצוניות וכן כתוב בגליון וק״ק לישנא דתק״ הכא לפי׳ רב ספרא פטורים דמתני׳ וי״ל דתק״ הכאה לא קאי בפטורים דדרא״ פטורים אפרון פטר חמור בדפירש״י אלא קאי לישב פטר כמו שמפרש הוצ״ל ע״כ. וכן כתוב בתוס׳ חיצוניות וי״ל נראה דהכי קאמר ודאי דבהנים ולוים פטורים מפדיון הבן מק״ל וכו׳ ומכבור בהמה מטאה בדוקש ולהכי אמר־נן בהמת כהנים ולוים פטורים מפדיון פטר חמור מפדיון הבן אם הפקיעה קדושת וכו׳ ומפטר חמור בדוקש ומכנון׳ לא חשש לחזכיר הדוקש דשמש הוא ע״כ. וי״ל תוס׳ חיצוניות בפי׳ הקונטרס דשה דמאי דקדם דשה אחד וקנאם דשמש קמ״ל דאינו נתפס בקדושת פטר חמור ריכול לחזור ולפדותו. ועוד פירש ר״ת דמיירי הכא בטפק פטרי חמורים וקאי אהא דקתני עכ״ל מינה א׳ בכרה וא׳ לא בכרה ולדו זכר ונקבה פטרוש פלה והוא לעצמו וקאמר דבהוא ספק פרה פטר ראשון והוצר ופרה בר פטר חמור ב׳ דאף כי טולה מספק א׳ ותור ופרה מספק ב׳ ודוי דומיא דשה אחד שלו בן לוי פטור כמה פטרי חמורים של ישראל דמיירי שלא זוו מתחת ידו ע״כ ה) דקאמרת לעיל בן לוי דהיי״ל וכו׳ ול״ל דזה המקשה עצמו שהקשה לעיל ממאי דבשה לבן נראה דקאי אהבא דאמר אלא מעתה בכור בהמה פטורה וכו׳ והקשה לעיל דכיון דבהמה פטורה הפקיעה הפסמאה כ״ש שתפקע עצמה אלמא משמע ליה דפשיטא דבהמה פטורה הפקיעה הפסמאה ומשום הכי מקשה ממאי וכו׳ :

ו) נראה דל״ל מפני שלא נתקדשו עדיין הכנדי כהונה לעבודה עד שלבשם אהרן וכו׳ .

ז) נראה דל״ל [ל] עובדים בכורי בהמה ישראל כמו שמנה כאדם ומשאר נמתר : [ג] דלמא הא לא מנו דלא הוי כו׳ : [ג] במגרס : [ד] וכבל דבר : [ה] כדלקמן :

הגהות צ״ק [ל] עובדים בכורי בהמה ישראל כמו שמנה כאדם ומשאר נמתר : [ג] דלמא הא לא מנו דלא הוי כו׳ : [ג] במגרס : [ד] וכבל דבר : [ה] כדלקמן :

הגהות הב״ח (ל) רש״י ד״ה שה לדורות ול״ל פטר : (כ) ד״ה בכסף וכו׳ ומשמע המנה שקלים : (ג) ד״ה הקדשות וכו׳ אם כיתו ויסף מנויות כסף ערכן פלגו וגו׳ : (ד) ד״ה פדם וכו׳ ומתחים כפ״ד ומפ״ב ד״ה אמר לא קדוש : (ו) ד״ה ובכסף וכו׳ זכר לבני ישראל מבן חדש : (ז